

برازندگی مدل معادلات ساختاری احساس غربت بر اساس تاب آوری با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی در دانشجویان غیر بومی

ایوب سقزی^{۱*}
سید محسن حجت خواه^۲

چکیده

احساس غربت از مفاهیم مهم در ارتباط با دانشجویان غیر بومی است که همواره متأثر از عوامل مختلفی می باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی برازندگی مدل معادلات ساختاری احساس غربت بر اساس تاب آوری با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی انجام گرفت. این پژوهش از لحاظ هدف بنیادی و از نظر روش توصیفی از نوع مدل سازی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری دانشجویان کارشناسی غیر بومی دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ بودند که ۲۴۵ نفر به روش نمونه گیری غیر تصادفی سهمیه ای به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسش نامه ای احساس غربت (UHS)، پرسش نامه ای تاب آوری کانر و دیویدسون (CD-RIS) و مقیاس سنجش سازگاری بل (BAS) بود. داده ها با شاخص های فرآوانی، میانگین، انحراف معیار، آزمون همبستگی پیرسون و روش مدل سازی معادلات ساختاری در نرم افزارهای SPSS-۲۵ و AMOS-۲۴ تحلیل شدند. یافته ها نشان داد که مسیرهای مستقیم تاب آوری به احساس غربت، تاب آوری به سازگاری عاطفی و اجتماعی، سازگاری عاطفی و اجتماعی به احساس غربت و مسیر غیرمستقیم تاب آوری به احساس غربت با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی معنی دار بود. یافته های این پژوهش بر اهمیت نقش میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی در رابطه تاب آوری با احساس غربت تأکید دارد.

واژه های کلیدی: احساس غربت، تاب آوری، سازگاری عاطفی و اجتماعی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول ayybsaqzezi71@gmail.com)
۲. استادیار گروه مشاوره، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. (mohsen.hojatkhah@gmail.com)

مقدمه

ورود به دانشگاه دوره‌ای حساس همراه با تغییرات در زندگی فردی و اجتماعی است (اشمیت و ولش^۱، ۲۰۱۰). تحصیل در محیطی خارج از محیط اولیه زندگی برای دانشجویان غیربومی همواره با دشواری‌های زیادی همراه است. جدایی از خانواده به شکل‌گیری پدیده احساس غربت^۲ منجر می‌شود. احساس غربت به تفکری دائمی و آزاردهنده ناشی از دل‌بستگی به خانه و والدین تعریف می‌شود (سان و هاگدون^۳، ۲۰۱۶) که می‌تواند منجر به بروز مشکلات شناختی، عاطفی، رفتاری، جسمی و اجتماعی شود (بیاسی، مالیا، روسو، منوزی، سروتی و ویولانی^۴، ۲۰۱۸). احساس غربت با مشکلات مربوط به تطبیق با محیط جدید همراه است، در نتیجه نگرانی‌های بالینی بسیاری را به بار می‌آورد (استروب، اسکات و نائوتاه^۵، ۲۰۱۵).

تاب‌آوری^۶ از جمله عوامل مؤثر بر احساس غربت است چرا که تاب‌آوری با سازش مثبت و کاهش عوامل خطرآفرین همراه است (یاگاماچی، کیواتا و شیواتا^۷، ۲۰۱۷). افراد تاب‌آور، عاطفی، خلاق و انعطاف‌پذیر بوده و برای حل مسائل طرح و برنامه‌ریزی دارند (سمدایی-گله‌کلایی و همکاران، ۲۰۱۶). مکانیزم اصلی در تاب‌آوری تلاش برای ایجاد دید خوش‌بینانه نسبت به واقعیت‌های ناخوشایند زندگی است (اوکونور و باتچلر^۸، ۲۰۱۵). نتایج پژوهش بابایی نادینویی، پزشکی و حاجلو (۱۳۹۵) و گرام^۹ (۲۰۱۸) حاکی از آن بود که تاب‌آوری بر احساس غربت اثر دارد. آبیید، باجوا، بی‌تول و اجمل^{۱۰} (۲۰۱۹) و توماس^{۱۱} (۲۰۱۹) نشان داد سرسختی روانشناختی در پیش‌بینی احساس غربت نقش مهمی دارند. کاظمی و اقدام (۲۰۱۳) در پژوهش خود به همبستگی تاب‌آوری با احساس خستگی خانوادگی و تمایل به بازگشت به خانه تأکید دارند.

سازگاری عاطفی و اجتماعی^{۱۲} از دیگر عوامل مؤثر بر احساس غربت است به طوری این مفهوم قدرت تطابق با نیازها و پیشامدهای دردناک را شامل می‌شود (جوجسان^{۱۳}، ۲۰۱۳). سازگاری عاطفی بیانگر کنترل عواطف مثبت و منفی است (علی مرادی، ۲۰۱۱)؛ به نقل از مقتدر، محمد زاده و اسدی مجره، ۱۳۹۸). سازگاری اجتماعی از مهم‌ترین شاخص‌های سلامت است (بریمانی، اسدی و خواجه‌وند، ۲۰۱۸) که به توجه انتخابی در جهت تشدیدکننده‌های تهدیدهای اجتماعی و تحریف قضاوت رویدادهای اجتماعی اشاره دارد (رستمی، ویسی، جعفریان دهکردی و الکثیر، ۲۰۱۴). رحمانیتی، سوجیهارتو و سانوان^{۱۴} (۲۰۱۹) و احمدی، وکیلی فرد و صفری (۱۳۹۴) به نقش سازگاری اجتماعی در پیش‌بینی

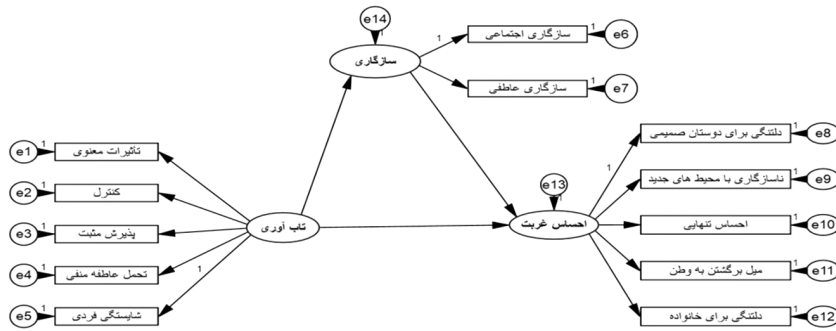
-
1. Schmidt & Welsh
 2. Homesickness
 3. Sun & Hagedorn
 4. Biasi, Mallia, Russo, Menozzi, Cerutti & Violani
 5. Stroebe, Schut & Nauta
 6. Resilience
 7. Yamaguchi, Kawata, Shibata & Hiroswawa
 8. O'Connor & Batcheller
 9. Geram
 10. Abid, Bajwa, Batool & Ajmal
 11. Thomas
 12. Emotional and social Adjustment
 13. Jogsan
 14. Rahmayanti, Sugiharto & Sunawan

احساس غربت اشاره دارند. پژوهش انگلش، داویز، وی و گروس^۱ (۲۰۱۷) و پالای و کرامر^۲ (۲۰۱۶) حاکی از آن است که سازگاری با احساس غربت رابطه دارد. مباشری، علیدوستی و صولتی (۱۳۹۲) نشان داد که بین دلتنگی برای خانواده و سازگاری با دانشگاه رابطه وجود دارد. پژوهش بیلیدو، کرخوف و فینکنایور^۳ (۲۰۲۰) و زولکارناین، آنجرینی، آندرینی و مایا^۴ (۲۰۱۹) بر نقش مهم حمایت اجتماعی و سازگاری اجتماعی فرهنگی در پیش‌بینی احساس غربت تأکید دارند. همچنین لاند، بونو^۵ و انگلش (۲۰۲۰) در پژوهش خود نشان دادند کیفیت تعامل دانشگاهی بر احساس غربت اثر دارد.

سلامت قیبه بلاغی، پویا منش و جعفری (۱۳۹۶) و عابدی و صالحی دوست (۱۳۹۷) به رابطه تاب‌آوری و سازگاری اجتماعی تأکید دارند. پژوهش گائو، یاو، یاو، خیونگ، ما و لی^۶ (۲۰۱۹) نشان داد که تاب‌آوری در پیش‌بینی وقایع منفی زندگی و سازگاری مثبت اجتماعی نقش دارد. فلاوارجانی و یاه^۷ (۲۰۱۹) به رابطه تاب‌آوری و تحمل پریشانی در پیش‌بینی سازگاری اجتماعی اشاره دارند. سو، سو، نیان^۸ و شریفی (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان دادند که تاب‌آوری با سازگاری متقابل فرهنگی - اجتماعی رابطه دارد. سونگ، فو و وانگ^۹ (۲۰۱۹) در پژوهش خود به رابطه تاب‌آوری و سازگاری روانشناختی (عاطفی) اشاره نمودند.

جدید بودن محیط دانشگاه، نبود تعامل صمیمی خانوادگی و فشارهای تحصیلی در دانشجویان غیربومی همواره منبعی از مشکلات هیجانی را به همراه دارد (پیکو، وارگا و ویلز^{۱۰}، ۲۰۱۵). ۸۳ تا ۹۵ درصد از افراد وقتی در یک محیط جدید قرار می‌گیرند سطح خاصی از احساس غربت را تجربه می‌کنند (برادلی و لاشلی^{۱۱}، ۲۰۱۵). همچنین دانشجویان در طول سال اول دانشگاه فقط به طور ناچیزی کاهش احساس غربت را تجربه کرده‌اند (انگلش و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین بررسی عوامل مؤثر بر احساس غربت ضرورت دارد. با توجه به ادبیات نظری و پژوهشی مطرح شده تاب‌آوری و سازگاری عاطفی و اجتماعی توان پیش‌بینی احساس غربت را دارند همچنین سازگاری عاطفی و اجتماعی بر اساس تاب‌آوری قابل پیش‌بینی است. بنابراین احتمال می‌رود تاب‌آوری به صورت غیرمستقیم از طریق سازگاری عاطفی و اجتماعی بر احساس غربت اثر داشته باشد. اگر چنین شرایطی برقرار باشد در دانشجویان غیربومی با تاب‌آوری پایین می‌توان با تقویت سازگاری عاطفی و اجتماعی سطح احساس غربت را کاهش داد. همچنین گزارش پژوهشی در ارتباط با روابط ترسیم شده به صورتی که در مدل مفهومی پژوهش آورده شده، در پژوهش‌های دیگر ارائه نشده است. با توجه به مطالب مطرح شده پژوهش حاضر در پی پاسخ‌گویی به این سؤال است که آیا مدل معادلات ساختاری احساس غربت بر اساس تاب‌آوری با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی در دانشجویان غیربومی برازندگی دارد یا خیر؟

1. English, Davis, Wei & Gross
2. Palai & Kumar
3. Billedo, Kerkhof & Finkenauer
4. Zulkarnain, Anggraini, Andriani & Maya
5. Landa & Bono
6. Gao, Yao, Xiong, Ma & Liu
7. Falavarjani & Yeh
8. Soe & Nyein
9. Song, Fu & Wang
10. Piko, Varga & Wills
11. Bardelle & Lashley

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف بنیادی و از نظر روش توصیفی از نوع همبستگی (مدل معادلات ساختاری) است. جامعه آماری پژوهش را کلیه دانشجویان کارشناسی غیربومی دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ تشکیل می دادند براساس دیدگاه مولر (۱۹۹۶) جهت تعیین حجم نمونه از نسبت حجم نمونه به پارامتر آزاد برای برآورد استفاده شد که حداقل، حد متوسط و حد بالای به ترتیب ۵، ۱۰ و ۲۰ برابر پارامتر آزاد است. براساس مدل مفهومی پژوهش با توجه به ۲۹ پارامتر آزاد، حداقل حجم نمونه (۱۴۵ نفر) ۲۵۰، حد متوسط (۲۹۰ نفر) و حد بالای (۵۸۰ نفر) است. در این پژوهش ۳۰۰ نفر به روش نمونه گیری غیرتصادفی سهمیه ای براساس ملاک های ورود (رضایت آگاهانه شرکت در پژوهش، غیربومی بودن دانشجو، سیری کردن حداکثر ۴ ترم تحصیلی) و ملاک خروج (نقض در پاسخ گویی به پرسش نامه) انتخاب گردید. سهم دانشکده علوم انسانی (۱۳۰ نفر)، دانشکده فنی مهندسی (۷۰ نفر)، دانشکده کشاورزی (۶۰ نفر) و دانشکده علوم پایه (۴۰ نفر) بود که در نهایت با توجه به ریزش ۶۵ نفر از حجم نمونه ۲۴۵ نفر به عنوان حجم نمونه نهایی تعیین گردید. برای تجزیه و تحلیل داده ها از گزارش فرآوانی، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون و روش مدل سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزارهای SPSS-۲۵ و AMOS-۲۴ استفاده شد.

الف: پرسش نامه احساس غربت (UHS):^۱ این پرسش نامه برای سنجش احساس غربت که توسط ولیت^۲ (۲۰۰۱) ساخته شده است، دارای ۳۹ گویه که در مقیاس پنج درجه ای لیکرت کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۵) تنظیم شده است. این پرسش نامه داری پنج عامل (دلتنگی برای خانواده، احساس تنهایی، دلتنگی برای دوستان، مشکلات در سازش در ارتباط با محیط جدید و میل به بازگشت به وطن) است. نمره بالاتر به معنای داشتن احساس غربت بیشتر است ضرایب آلفای کرونباخ این پرسش نامه برای ۵ عامل یا شده به ترتیب ۰/۸۵، ۰/۸۷، ۰/۸۸، ۰/۸۰، ۰/۸۰ بود. اژه ای، دهقانی، خدا پناهی و گنجوی (۱۳۸۷) این آزمون را به فارسی ترجمه کرده اند و ضرایب آلفای کرونباخ این پرسش نامه برای ۵ عامل دلتنگی برای خانواده، میل برگشت به موطن، سازگاری، احساس تنهایی و دلتنگی برای افراد و محیط آشنا به ترتیب عبارت است از ۰/۹۰، ۰/۸۹، ۰/۸۵، ۰/۸۴، ۰/۶۹ بود. پایایی این پرسش نامه به روش آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۹۲ بود.

ب- پرسش نامه تاب آوری کانر و دیویدسون (CD-RIS)^۳ این پرسشنامه را کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) با مرور

1. Mueller

2. Utrecht Homesickness Scale

3. Vliet

4. Conner-Davidson resilience scale

منابع پژوهشی ۱۹۷۹-۱۹۹۱ حوزه‌ی تاب‌آوری تهیه کردند. بررسی ویژگی‌های روانسنجی این مقیاس در ۶ گروه: جمعیت عمومی، مراجعه‌کنندگان به بخش مراقبت‌های اولیه، بیماران سرپایی روانپزشکی، بیماران با مشکل اختلال اضطراب فراگیر و دو گروه از بیماران اختلال استرس پس از سانحه، انجام شده است. تهیه‌کنندگان این مقیاس بر این عقیده‌اند که این پرسشنامه به خوبی قادر به تفکیک افراد تاب‌آور از غیر تاب‌آور در گروه‌های بالینی و غیر بالینی بوده و می‌تواند در موقعیت‌های پژوهشی و بالینی مورد استفاده قرار گیرد. این پرسشنامه ۲۵ گویه دارد که در مقیاس لیکرت بین ۱ (کاملاً نادرست) و ۵ (همیشه درست) نمره‌گذاری می‌شود. که ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۸۶ گزارش شده است. این مقیاس را در ایران هنجار یابی شده و همسانی درونی آن را بین ۰/۴۱ تا ۰/۶۴ گزارش شده است. ضریب آلفای کرونباخ آن نیز ۰/۸۹ به دست آمد (محمدی، جزایری، جوکار و پور شهباز، ۱۳۸۵). پایایی این پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ در این پژوهش ۰/۹۲ بود.

ج- مقیاس سنجش سازگاری بل (BAS): این مقیاس توسط بل ساخته شده و دارای پنج مولفه‌ی سازگاری در خانه، سازگاری شغلی، سازگاری تندرستی، سازگاری عاطفی و سازگاری اجتماعی است. در این پژوهش به اندازه‌گیری دو مؤلفه (عاطفی و اجتماعی) پرداخته شد. این مقیاس به صورت بلی و خیر به ترتیب (یک و صفر) نمره‌گذاری می‌شود. گرفتن نمره بالا در این مقیاس نشان‌دهنده‌ی سازگاری بیشتر می‌باشد. این پرسش‌نامه در راهنمای آزمون از مقادیر ۰/۷۰ تا ۰/۹۳ و ضریب همسانی درونی آن از ۰/۷۴ تا ۰/۹۳ گزارش شده است. بل (۱۹۶۲) ضرایب پایایی را برای خرده مقیاس‌های سازگاری عاطفی، سازگاری بهداشتی، سازگاری اجتماعی، سازگاری شغلی و برای کل آزمون به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۸۱، ۰/۸۸، ۰/۹۱، ۰/۸۵ و ۰/۹۴ گزارش کرده است. همچنین، این آزمون روایی بالایی در تشخیص گروه‌های بهنجار از نوروتیک و همبستگی آزمون‌های شخصیت‌آی‌زنگ نشان داده است (بل، ۱۹۶۲؛ به نقل از فتوحی‌آشتیانی، ۱۳۸۸). پایایی به روش آلفای کرونباخ برای سازگاری عاطفی و سازگاری اجتماعی به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۷۶ بود.

یافته‌ها

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی پژوهش

متغیرهای جمعیت شناختی	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۴۹/۴
	زن	۵۰/۶
وضعیت تأهل	متأهل	۲۰/۴
	مجرد	۷۹/۶
دانشکده	علوم انسانی	۴۰/۸
	فنی مهندسی	۲۴/۴
	کشاورزی	۲۲/۴
	علوم پایه	۱۲/۴
سن	۱۸ تا ۲۰	۶۱/۲
	۲۱ تا ۲۳	۲۴/۴
	۲۴ تا ۲۶	۱۴/۴

1. Bell Adjustment Scale

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی را نشان می دهد.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
دلنگی برای خانواده	۱۵/۹۳	۷/۳۲
میل برگشتن به وطن	۲۴/۱۷	۷/۰۲
احساس تنهایی	۱۴/۱۰	۴/۲۴
ناسازگاری با محیطهای جدید	۱۵/۱۳	۵/۰۸
دلنگی برای دوستان صمیمی	۱۳/۲۳	۵/۳۹
تأثیرات معنوی	۷/۶۶	۱/۹۵
کنترل	۱۰/۳۱	۲/۵۳
پذیرش مثبت	۱۷/۶۸	۳/۱۴
تحمل عاطفه منفی	۲۲/۳۱	۴/۲۱
شایستگی فردی	۲۷/۶۴	۵/۶
سازگاری اجتماعی	۱۰/۰۲	۲/۷۲
سازگاری عاطفی	۱۵/۳۸	۴/۸۵

نتایج جدول ۲ نشان داد که بیشترین میانگین مربوط به شایستگی فردی (۲۷/۶۴) و کمترین میانگین مربوط به تأثیرات معنوی (۷/۶۶) است.

جدول ۳. ماتریس همبستگی متغیرها

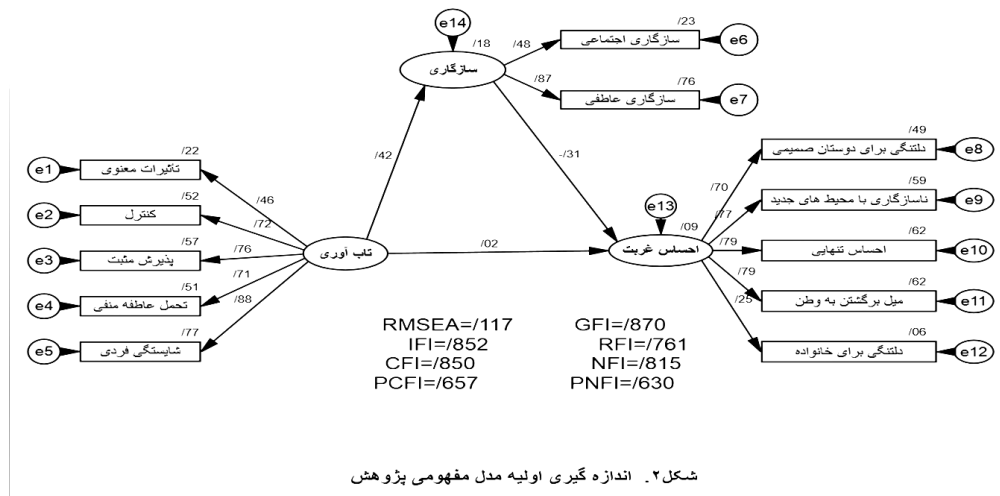
متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
دلنگی برای خانواده	۱											
میل برگشتن به وطن	۰/۰۶	۱										
احساس تنهایی	۰/۲۳**	۰/۶۵**	۱									
ناسازگاری با محیطهای جدید	۰/۳۳**	۰/۵۶**	۰/۶۰**	۱								
دلنگی برای دوستان صمیمی	۰/۰۵	۰/۶۱**	۰/۵۰**	۰/۵۵**	۱							
تأثیرات معنوی	-۰/۱۱**	۰/۱۶*	۰/۰۹	۰/۱۴*	۰/۲۱**	۱						
کنترل	-۰/۳۱**	۰/۰۲	-۰/۱۴*	-۰/۱۹**	۰/۰۸	۰/۳۳**	۱					
پذیرش مثبت	-۰/۳۵**	-۰/۱۳*	-۰/۰۸	-۰/۱۰	-۰/۰۴	۰/۴۲**	۰/۵۶**	۱				
تحمل عاطفه منفی	-۰/۱۹*	-۰/۰۰۳	-۰/۱۵*	-۰/۱۷**	-۰/۱۰	۰/۲۵**	۰/۴۹**	۰/۵۶**	۱			
شایستگی فردی	-۰/۲۹**	-۰/۰۶	-۰/۱۴*	-۰/۱۷**	۰/۰۴	۰/۴۱**	۰/۶۳**	۰/۶۴**	۰/۶۳**	۱		
سازگاری اجتماعی	-۰/۲۱**	-۰/۱۵*	-۰/۰۹	-۰/۱۸**	-۰/۰۵	-۰/۰۰۱	۰/۲۲**	۰/۰۹	۰/۱۷**	۰/۱۴**	۱	
سازگاری عاطفی	-۰/۵۳**	-۰/۱۰	-۰/۲۱**	-۰/۲۸**	-۰/۱۰	۰/۰۲	۰/۲۸**	۰/۲۷**	۰/۲۴**	۰/۳۵**	۰/۴۲**	۱

* $p < 0.05$ | ** $p < 0.01$

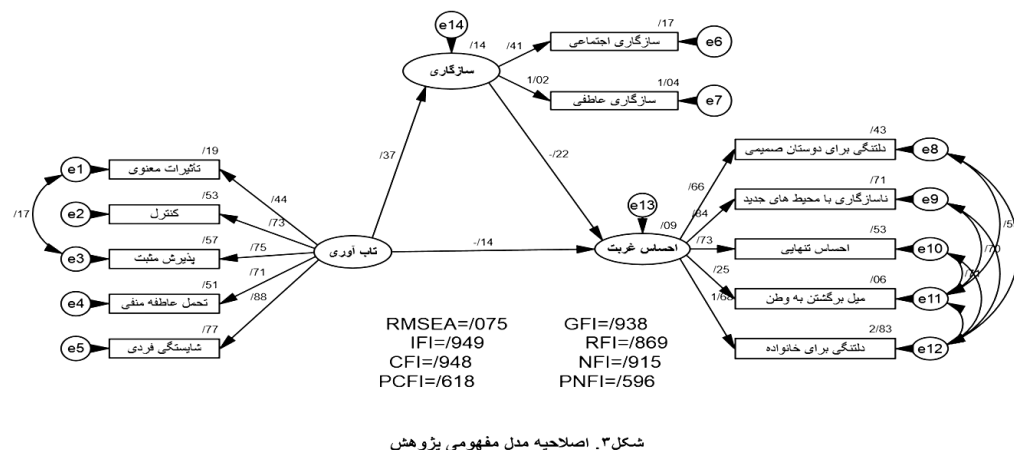
جدول ۳. نتایج ماتریس همبستگی متغیرهای را نشان می دهد.

به منظور بررسی رابطه تاب آوری با احساس غربت با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی از روش

مدل‌سازی معادلات ساختاری (تحلیل عاملی تأییدی و تحلیل مسیر) استفاده شد. توزیع نرمال نمرات متغیرها نشان داد که شاخص‌های چولگی و کشیدگی در بازدهی $\pm 1/96$ قرار دارند.

ابتدا در مدل مفهومی پژوهش شاخص برازش REMSA با مقدار $0/11$ از مقدار استاندارد بیشتر است ($REMSA > 0/08$). همچنین شاخص‌های برازش GFI, IFI, RFI, CFI و $NFI (< 0/90)$ به ترتیب با مقادیر $0/87, 0/85, 0/76, 0/81$ و $0/81$ از مقدار استاندارد $0/90$ کمترند. بنابراین در وضعیت برازش مطلوبی قرار ندارند. شاخص $PCFI$ با مقدار $0/65$ ($PCFI < 0/50$) و $PNFI$ با مقدار $0/63$ ($PNFI < 0/50$) در وضعیت برازش مطلوب قرار دارند. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که عامل‌های متغیرهای اصلی پژوهش اثر معنی‌داری در تشکیل متغیرهای اصلی دارند. همچنین نرم افزار Amos-24 در مدل پژوهشی پیشنهاد ترسیم خطای کوریانس‌های (۷ و ۸، ۱۱ و ۱۲، ۱۰ و ۱۱، ۹ و ۱۱، ۱۲ و ۱۱، ۱۰ و ۱۲، ۱۱ و ۱۲) را ارائه نمود.

نتایج شکل ۳. نشان داد که تمامی مدل مفهومی اصلاح شده در تمامی شاخص‌های برازش به غیر از شاخص RFI (مقدار اختلاف ۰/۰۴ با وضعیت برازش) بر اثر اصلاحات انجام شده (ترسیم خطای کورایانس پیشنهاد شده نرم افزار Amos-۲۴) از برازش مطلوبی برخوردار شدند.

جدول ۴. برآورد ضرایب میسرهای مستقیم

مسیر	برآورد استاندارد	خطای استاندارد برآورد	نسبت بحرانی	سطح معنی داری
تاب‌آوری به احساس غربت	-۰/۱۴	۰/۰۳	-۲/۷۵	۰/۰۰۶
تاب‌آوری به سازگاری عاطفی و اجتماعی	۰/۳۷	۰/۰۲	۳/۹۳	۰/۰۰۲
سازگاری عاطفی و اجتماعی به احساس غربت	-۰/۲۲	۰/۲۰	-۳/۳۶	۰/۰۴۶

نتایج جدول ۴. نشان داد که ضریب استاندارد مسیره‌های تاب‌آوری به احساس غربت (-۰/۱۴)، تاب‌آوری به سازگاری عاطفی و اجتماعی (۰/۳۷)، سازگاری عاطفی و اجتماعی به احساس غربت (-۰/۲۲) با توجه به مقدار نسب بحرانی بالاتر از $\pm 1/96$ و سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ معنی دار می‌باشند.

جدول ۵. نتایج آزمون بوت استرپ برای مسیر غیرمستقیم

متغیر پیش‌بین	متغیر میانجی	متغیر ملاک	نمونه‌گیری مجدد	برآورد استاندارد	حد پایین	حد بالا	سطح اطمینان
تاب‌آوری	سازگاری عاطفی و اجتماعی	احساس غربت	۱۰۰۰	-۰/۰۸	-۰/۲۹	-۰/۰۳	>۰/۹۹

نتایج جدول ۵. نشان داد که مسیر غیرمستقیم تاب‌آوری به احساس غربت با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی با توجه به سطح اطمینان ۹۹ درصد و دربرنگرفتن عدد صفر (۰) در فاصله حد پایین (-۰/۲۹) تا حد بالا (-۰/۰۳) معنی دار است.

بحث

هدف پژوهش حاضر برآورد مدل معادلات ساختاری احساس غربت بر اساس تاب‌آوری با میانجیگری سازگاری عاطفی و اجتماعی بود. یافته‌ی اول پژوهش نشان داد که تاب‌آوری اثر مستقیم منفی معنی داری بر احساس غربت دارد. این یافته با پژوهش‌های بابایی نادینویی و همکاران (۱۳۹۵)، آید و همکاران (۲۰۱۹)، توماس (۲۰۱۹) و گرام (۲۰۱۸) و کاظمی و اقدم (۲۰۱۳) همسو است. زمانی که سطح تاب‌آوری فرد در وضعیت پایینی قرار گیرد توانایی تحریک ویژگی مبارزه طلبی جهت حل بحران سرعت پایینی را خواهد داشت که نتیجه آن یأس، خستگی و دلزدگی است به طوری که با تحلیل نقش محافظت‌گرایانه تاب‌آوری در کاهش تأثیرات روانشناختی حوادث مشکل‌زا و تعارض‌های روانشناختی (پینکارت^۱، ۲۰۰۹) به تدریج راهبردهای مقابله کاربرد اصلی خود را ازدست داده و فرصت رشد جهت شیوع بالایی تنش‌های روانشناختی از جمله احساس غربت را فراهم می‌نمایند. در مقابل مجهز بودن دانشجویان غیربومی به ویژگی تاب‌آوری موجب بکارگیری کنترل و پذیرش وقایع دردناک، تنظیم هیجان نامطلوب، عزت نفس، تعهد برای مبارزه طلبی با مشکلات می‌شود که در نتیجه آن

مهارت حل مسئله و هدفمندی تقویت و احساس تنهایی و افسردگی کاهش می‌یابد (لی، یانگ، لئو و وانگ،^۱ ۲۰۱۶). بنابراین بهرمندی فرد از مهارت چالش‌طلبی منجر به تقویت توانایی موفقیت‌آمیز در فرآیند شناسایی، تعریف چالش و انتخاب راهبردهای مطلوب منجر خواهد شد. تأکید تاب‌آوری توانایی ایستادگی، مقاومت و واکنش مثبت به فشار یا تغییر (ماتیاس و پلینگ^۲، ۲۰۱۵) باعث می‌شود احساس غربت به عنوان رویدادی زودگذر و منطقی تصور شود.

یافته‌ی دوم پژوهش نشان داد که تاب‌آوری اثر مستقیم مثبت معنی‌داری بر سازگاری عاطفی و اجتماعی دارد. این یافته با پژوهش‌های سلامت قیه بلاغی و همکاران (۱۳۹۶)، عابدی و همکاران (۱۳۹۷)، گائو و همکاران (۲۰۱۹)، فلاوارجی و یاه (۲۰۱۹)، سونگ و همکاران (۲۰۱۹) و سو و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. تاب‌آوری به عنوان قدرت یا توانایی برگشتن به وضعیت مطلوب از طریق کاهش فشار روانی و جایگزینی شادکامی در نظر گرفته می‌شود (مور، ویناسکی و خاویز^۳، ۲۰۱۷) بدیهی است که در چنین شرایطی ناملایمات زندگی روزمره تعدیل شده و زمینه امنیت روانی و اجتماعی فراهم می‌گردد. می‌توان چنین تصور کرد بر خورداری از تاب‌آوری، علیرغم شرایط ناگوار و پیشامدهای منفی به رشد سازگاران منجر می‌شود (گامیرو، کاناوارو و بویوین^۴، ۲۰۱۳). دیدگاه فرد تاب‌آور بر اهمیت دادن به کنترل بینادی بحران، مسئولیت‌پذیری، مقابله مثبت با مشکل، تدوین راهبردهای مثبت جهت حل بحران و ایجاد نگرش مثبت به بحران به عنوان روشی برای کسب تجارب ارزشمند استوار است. بنابراین چنین ویژگی در محیط دانشگاه برای دانشجویان غیر بومی فرصتی برای کسب تجارب فردی و اجتماعی جدید را فراهم می‌نماید به طوری که احساس تنهایی و مشکلات بین فردی و هیجان‌های منفی به شدت کاهش و سازگاری عاطفی و اجتماعی تقویت می‌شود. تاب‌آوری با ایجاد زمینه مدیریت بهتر و پیگیری روش‌های مطلوب تغییرات زندگی (اکسلسن^۵ و همکاران، ۲۰۱۸) احتمال استرس کمتر و سازگاری بیشتر با عامل تهدیدکننده زندگی را به همراه دارد.

یافته‌ی سوم پژوهش نشان داد که سازگاری عاطفی و اجتماعی اثر مستقیم منفی معنی‌داری بر احساس غربت دارد. این یافته با پژوهش‌های احمدی، وکیلی فرد و صفری (۱۳۹۴)، مباشری و همکاران (۱۳۹۲)، رحمانیتی و همکاران (۲۰۱۹)، انگلش و همکاران (۲۰۱۷)، پالای و کرامر (۲۰۱۶)، بیلیدو و همکاران (۲۰۲۰)، زولکارنین و همکاران (۲۰۱۹) و لاند و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. تقریباً ۱۵ درصد از بزرگسالان سطح بالایی از تنهایی را در زندگی روزمره خود تجربه می‌کنند (واسیلیوو^۶ و همکاران، ۲۰۱۷). با توجه دوری از محل اصلی زندگی دانشجویان غیربومی تنهایی و انزوای اجتماعی بیشتری تجربه می‌کنند. پژوهش‌های توچکف، لوین و ساکانه^۷ (۲۰۱۰) تأییدکننده این نکته است که کاهش نشانه‌های احساس غربت مستلزم سازگاری عاطفی و اجتماعی دانشجویان می‌باشد. می‌توان چنین پنداشت که سازگاری عاطفی و اجتماعی به آگاهی، افزایش دانش و عملکرد مثبت در خصوص کاهش نشانه‌های احساس غربت منجر می‌شود. دانش نسبت به سازگاری عاطفی و اجتماعی در محیط دانشگاه مانع ایجاد تجارب زمینه ساز احساس غربت می‌شود. دلزدگی از شرایط عاطفی، اجتماعی

1. Li, Yang, Liu & Wang

2. Matyas & Pelling

3. Moore, Kwitowski & Javier

4. Gameiro, Canavarro & Boivin

5. Axelsson

6. Vasileiou

7. Tochkov, Levine & Sanaka

و فرهنگی ناشی از حضور در موقعیت دانشگاهی در دانشجویان غیربومی توان لازم برای یادگیری مهارت‌های تنظیم هیجانی مطلوب جهت کسب سازش عاطفی و اجتماعی را سلب می‌نماید، در نتیجه باید گفت دانشجویان با قرار گرفتن در چنین موقعیتی به شدت علائم تمایل بازگشت به وطن، احساس شکست و دلتنگی را تجربه می‌کند.

یافته چهارم پژوهش نشان داد که سازگاری عاطفی و اجتماعی اثر غیرمستقیم منفی معنی‌داری در رابطه تاب‌آوری بر احساس غربت دارد. براساس جستجوی نویسندگان نتایج پژوهشی همسو با این یافته مشاهده نشد. براساس مدل مفهومی پژوهشی زمانی که دانشجویان با تاب‌آوری پایین در دانشگاه حضور یابند سازگاری عاطفی و اجتماعی زمینه تجدید قوای جدید در مقابل چالش‌های محیط تازه از جمله احساس غربت فراهم می‌نماید. تجربه‌ای درجه‌ای از احساس غربت پاسخ طبیعی و بهنجار در برابر ترک محیط اولیه فرض می‌شود اما اگر از حد نرمال بالاتر باشد ضعف در ویژگی تاب‌آوری بر شدت آن افزوده و احساس غربت را تشدید می‌نماید در ادامه این وضعیت زمانی که افراد قادر به سازگاری عاطفی و اجتماعی با محیط جدید نباشند احساس غربت را به بحران جدی تبدیل شده و کنترل کلیه واکنش‌های فردی و بین فردی در آسیب پذیرترین حالت قرار خواهد گرفت. در مقابل افراد با سازگاری عاطفی و اجتماعی مطلوب با اجتناب از راهبردهای مانند گوشه‌گیری، ابراز هیجانات منفی، ضعف مهارت‌های مقابله مبتنی بر مقابله و سرسختی را تا حدودی جبران نموده و آسیب ناشی از قرارگرفتن در موقعیت‌های تازه را کاهش می‌دهد در واقع با استنباط به این که کارکرد اصلی سازگاری عاطفی و اجتماعی تنظیم تجربه‌های روانی در روابط بین فردی، کاهش مشکلات ناشی از شک و طرد هیجانی، ثبات، همدلی و در میان گذاشتن احساسات است زمینه بازسازی نگرش‌های مثبت فرد با محیط جدید را فراهم می‌نماید به طوری که علائم احساس غربت کاهش می‌یابد.

نتایج این پژوهش به دانشجویان جدیدالورود دانشگاه محقق اردبیلی قابل تعمیم است از دیگر محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به استفاده از پرسش‌نامه خودسنجی و روش نمونه‌گیری غیرتصادفی اشاره کرد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی این پژوهش با دانشجویان سایر دانشگاه‌ها با استفاده از مصاحبه و نمونه‌گیری تصادفی انجام شود. همچنین پیشنهاد می‌شود به تدوین پروتکل آموزشی مبتنی بر سازگاری عاطفی و اجتماعی جهت کاهش احساس غربت دانشجویان جدیدالورود اقدام شود.

منابع

- احمدی، عبد الجواد؛ وکیلی فرد، امیر رضا و صفری کرهرودی، معصومه. (۱۳۹۴). ارتباط بین احساس غربت و سازگاری اجتماعی و رابطه‌ی آنها با یکدیگر در فارسی‌آموزان غیر ایرانی. پژوهش‌نامه آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان. ۴(۱)، ۳۰-۵۸.
- اژه‌ای، جواد؛ دهقانی، محسن؛ گنجوی، آناهیتا و خداپناهی، محمدکریم. (۱۳۸۷). اعتباریابی پرسشنامه احساس غربت در دانشجویان. مجله علوم رفتاری، ۲(۱)، ۱-۱۲.
- بابایی نادینلویی، کریم؛ پزشکی، هانا و حاجلو، نادر. (۱۳۹۵). نقش سبک‌های مقابله‌ای و تاب‌آوری در پیش‌بینی احساس غربت. پژوهش‌های روانشناختی، ۱۹(۱)، ۹۱-۱۰۵.
- سلامت قیه بلاغی، ناصر؛ پویا منش، جعفر و جعفری، اصغر. (۱۳۹۶). رابطه بلوغ عاطفی و تاب‌آوری با سازگاری اجتماعی نوجوانان. پنجمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روان‌شناسی، آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.
- عابدی، حسین و صالحی دوست، زهرا. (۱۳۹۷). رابطه تاب‌آوری در برابر استرس با سازگاری اجتماعی

- و انتخاب هدف در دانش آموزان. کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روان‌شناسی .
- فتحی آشتیانی، علی و دادستانی، محبوبه. (۱۳۸۸). آزمون‌های روانشناختی-ارزیابی شخصیت و سلامت روان. تهران: انتشارات بعثت.
- مباشری، محمود؛ علیدستی، معصومه و صولتی سید کمال (۱۳۹۲). بررسی ارتباط بین دلتنگی برای خانواده و سازگاری با دانشگاه، در دانشجویان خوابگاهی دانشگاه علوم پزشکی شهر کرد. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایلام. ۲۱(۶)، ۱۶۰-۱۶۹.
- محمدی، مسعود؛ جزایری، علیرضا؛ جوکار، بهرام و پورشهباز، عباس. (۱۳۸۵). بررسی عوامل تاب آور در افراد در معرض سوء‌مصرف موادمخدر. فصلنامه روان‌شناسی دانشگاه تبریز، ۳(۲)، ۲۱۴-۱۹۳.
- مقتدر، لیلا؛ محمد زاده، معصومه و اسدی مجره، سامره. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط سرسختی روانی و سازگاری عاطفی با هوش هیجانی مادران دارای کودک کم‌توان ذهنی. پژوهش پرستاری، ۱۴(۱)، ۲۹-۳۵.

- Abid, S., Bajwa, R. S., Batool, I., & Ajmal, A. (2019). The Interaction of Cultural Intelligence, Psychological Hardiness and Academic Performance with Homesickness among Hostel Students. *Pakistan Journal of Social Sciences (PJSS)*, 39(1), 179-188.
- Axelsson, U., Rydén, L., Johnsson, P., Edén, P., Månsson, J., Hallberg, I. R., & Borrebaeck, C. A. (2018). A multicenter study investigating the molecular fingerprint of psychological resilience in breast cancer patients: study protocol of the SCAN-B resilience study. *BMC cancer*, 18(1), 789-798.
- Bardelle, C., & Lashley, C. (2015). Pining for home: Studying crew homesickness aboard a cruise liner. *Research in Hospitality Management*, 5(2), 207-214.
- Barimani, S., Asadi, J., & Khajevand, A. (2018). A comparison between the effectiveness of game therapy and emotional intelligence training on social compatibility and communicative skills of exceptional primary school hyperactive and deaf children. *International Journal of Pediatrics*, 6(5), 7653-7666.
- Biasi, V., Mallia, L., Russo, P., Menozzi, F., Cerutti, R., & Violani, C. (2018). Homesickness Experience, Distress and Sleep Quality of First-Year University Students Dealing with Academic Environment. *Journal of Educational and Social Research*, 8(1), 9-17.
- Billedo, C. J., Kerkhof, P., & Finkenauer, C. (2020). More facebook, less homesick? Investigating the short-term and long-term reciprocal relations of interactions, homesickness, and adjustment among international students. *International Journal of Intercultural Relations*, 75(1), 118-131.
- Connor, K. M., & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor Davidson resilience scale (CD RISC). *Depression and anxiety*, 18(2), 76-82.
- English, T., Davis, J., Wei, M., & Gross, J. J. (2017). Homesickness and adjustment across the first year of college: A longitudinal study. *Emotion*, 17(1), 1-15.
- Falavarjani, M. F., & Yeh, C. J. (2019). Optimism and distress tolerance in the social adjustment of nurses: Examining resilience as a mediator and gender as a moderator. *Journal of Research in Nursing*, 24(7), 500-512.

- Gameiro, S., Canavarro, M. C., & Boivin, J. (2013). Patient centred care in infertility health care: direct and indirect associations with wellbeing during treatment. *Patient Education and Counseling*, 93(3), 646-654.
- Gao, F., Yao, Y., Yao, C., Xiong, Y., Ma, H., & Liu, H. (2019). The mediating role of resilience and self-esteem between negative life events and positive social adjustment among left-behind adolescents in China: a cross-sectional study. *BMC psychiatry*, 19(1), 219-239.
- Geram, K. (2018). Relationship Between Homesickness and Resilience Among Students of Arak University of Medical Sciences in 2018. *Annals of Military and Health Sciences Research*, 16(4).1-12.
- Jogsan, Y. A. (2013). Emotional maturity and adjustment in ADHD children. *Journal of Psychology & Psychotherapy*, 3(2), 1-11.
- Khademi, A., & Aghdam, A. A. F. (2013). The role of personality traits and resilience on homesickness of college students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 82,(1), 537-541.
- Landa, I., Bono, T. J., & English, T. (2020). Mood regulation and relationship quality predict change in homesickness during college. *British Journal of Psychology*, 111(1), 55-69.
- Li, M. Y., Yang, Y. L., Liu, L., & Wang, L. (2016). Effects of social support, hope and resilience on quality of life among Chinese bladder cancer patients: a cross-sectional study. *Health and quality of life outcomes*, 14(1), 73-88.
- Matyas, D., & Pelling, M. (2015). Positioning resilience for 2015: the role of resistance, incremental adjustment and transformation in disaster risk management policy. *Disasters*, 39(1), 1-18.
- Moore, M., Kwitowski, M., Javier, S. (2017). Examining the influence of mental health on dual contraceptive method use among college women in the United States. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 12(1), 24-29.
- Mueller, R. O. (1996). Confirmatory factor analysis. In *Basic Principles of Structural Equation Modeling* (pp. 62-128). Springer, New York, NY.
- O'Connor, M., & Batcheller, J. (2015). The resilient nurse leader. *Nursing administration quarterly*, 39(2), 123-131.
- Palai, P. K., & Kumar, P. (2016). Relationship among Stress, Adjustment and Homesickness in University Students. *International Journal for Innovative Research in Multidisciplinary Field*, 2(6).100-106.
- Piko, B. F., Varga, S., & Wills, T. A. (2015). A study of motives for tobacco and alcohol use among high school students in Hungary. *Journal of community health*, 40(4), 744-749.
- Pinquart, M. (2009). Moderating effects of dispositional resilience on associations between hassles and psychological distress. *Journal of applied Developmental psychology*, 30(1), 53-60.
- Rahmayanti, F., Sugiharto, D. Y. P., & Sunawan, S. (2019). The Effect of Social Adjustment Mediation on Relationships Homesickness with The Happiness. *Jurnal Bimbingan Konseling*, 8(4), 137-143.
- Rostami, M., Veisi, N., Jafarian Dehkordi, F., & Alkasir, E. (2014). Social anxiety in students

- with learning disability: Benefits of acceptance and commitment therapy. *Practice in Clinical Psychology*, 2(4), 277-284.
- Samadaee-Gelehkolaee, K., Mccarthy, B. W., Khalilian, A., Hamzehgardeshi, Z., Peyvandi, S., Elyasi, F., & Shahidi, M. (2016). Factors associated with marital satisfaction in infertile couple: a comprehensive literature review. *Global journal of health science*, 8(5), 96.
- Schmidt, C. K., & Welsh, A. C. (2010). College adjustment and subjective well being when coping with a family member's illness. *Journal of Counseling & Development*, 88(4), 397-406.
- Soe, T. T., Soe, K. T. T., Nyein, W. T., & Sharifi, A. F. (2020). The Relationship between Resilience and Cross-Cultural Adaptation among International Students from a Chinese University. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 7(42), 45-76.
- Song, C., Fu, Z., & Wang, J. (2019). Social Support and Academic Stress in the Development of Psychological Adjustment in Chinese Migrant Children: Examination of Compensatory Model of Psychological Resilience. *Child Indicators Research*, 12(4), 1275-1286.
- Stroebe, M., Schut, H., & Nauta, M. H. (2016). Is homesickness a mini-grief? Development of a dual process model. *Clinical Psychological Science*, 4(2), 344-358.
- Sun, J., & Hagedorn, L. S. (2016). Homesickness at college: Its impact on academic performance and retention. *Journal of College Student Development*, 57(8), 943-957.
- Thomas, D. (2018). Factors that contribute to homesickness among students in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 3(12), 1-6.
- Tochkov, K., Levine, L., & Sanaka, A. (2010). Variation in the prediction of cross-cultural adjustment by Asian-Indian students in the United States. *College Student Journal*, 44(3), 677-690.
- Vasileiou, K., Barnett, J., Barreto, M., Vines, J., Atkinson, M., Lawson, S., & Wilson, M. (2017). Experiences of loneliness associated with being an informal caregiver: A qualitative investigation. *Frontiers in psychology*, 8(1), 1-11.
- Vliet, A. J. (2001). Homesickness: antecedents, consequences and mediating processes.
- Yamaguchi, S., Kawata, Y., Shibata, N., & Hirosawa, M. (2017, July). Direct and Indirect Effect of Hardiness on Mental Health Among Japanese University Athletes. In *International Conference on Applied Human Factors and Ergonomics*, 9(1), 148-154.
- Zulkarnain, Z., Anggraini, D. D., Andriani, Y. E., & Maya, Y. (2019). homesickness, locus of control and social support among first-year Boarding-school students. *Psychology in Russia: State of the art*, 12(2).1-12.